

PRIMĂRIA IZVORU CRIȘULUI

JUDEȚUL CLUJ

Istoricul localitatii

2011-10-03 13:43:18

Comuna Izvoru Crisului este o veche vatra de civilizatie si cultura cu o istorie ce dateaza din cele mai vechi timpuri, asezarea fiind locuita de oameni harnici care prin munca si abnegatia lor au purtat si marcat meleagurile pe care au trait si au conferit continuitate traiului in zona.

Izvorul Crisului a fost mentionat documentar in anul 1276. Este un renumit centru de prelucrare artistica a lemnului si al creatiei artistice populare traditionale. Pastreaza, nealterat de secole, traditiile si obiceiurile caracteristice zonei Kalotaszeg.

Existenta primelor asezari omenesti pe aceste meleaguri nu este atestata documentar, iar datele existente s-au cules numai pe cale orala - in majoritatea lor - si dupa denumiri topice. De exemplu, s-a constatat ca in secolul trecut traiau oameni care denumeau o parte de hotar "Ordományos" ceea ce demonstreaza existenta unor asezari omenesti in acest hotar. Cuvantul respectiv insemna „Ordombáros”(oras).

De asemenea, pe traseul drumului roman de la Napoca la Bologa, pe terasa, se afla caramizi si tigle romane, iar in zona au fost gasite monede batute de Gordian III. Natura sitului este incerta putand fi ori "villa rustica" ori statie de posta. Un alt factor evident ar fi culturile de pomi fructiferi gasite, fapt ce demonstreaza existenta unor asezari omenesti, dar si indeletnicirea de baza a acestor locuitori. Geografia locului a fost inca din cele mai vechi timpuri prielnică pentru culturile de pomi fructiferi. Drumul care duce spre acest loc se numeste „Szék útja”,(drumul viilor) in ciuda faptului ca in prezent in zona respectiva nu se mai gasesc plantatii de vita de vie.

Localitatea Izvoru Crisului, cu denumirea veche de „Körösf” (in limba maghiara este o practica uzuala ca locul de unde izvoraste un rau, o apa curgatoare sa fie denumit cu apelativul " F?", nu in sens de principal ci in sens de "Cap") (Capatul Crisului) este atestata documentar pentru prima data in anul 1276 sub numele de „Tera Crysfeu". In aceleasi documente se aminteste de 38 de familii care detineau vaste intinderi de teren agricol - mosii. In decursul timpului localitatea poarta denumiri diferite legate raul Cris.

Documentele scrise in limba latina in care a fost mentionata aceasta asezare omeneasca vorbesc despre faptul ca locuitorii acestui sat au fost iobagi. Satul ,cu teritoriul inconjurator, a apartinut mosiei episcopului romano-catolic din Transilvania. Era un sat de iobagi, asa cum arata documentele ulterioare din 1443,1504. Dupa 1600 comuna apartine mosierului Bánffy din Gilau, iar in decursul secolelor ea a fost vanduta si donata de mai multe ori.

Arta mestesugului in localitate isi are originile in anul 1880 cand un profesor german din Huedin a luat ca si ucenici cativa oameni din sat pe care i-a invatat sa lucreze cu strungul pentru lemn, modelind astfel picioarele scaunelor si meselor. Valorificarea produselor obtinute din lemn incepe prin anul 1900.

In timp populatia locului s-a specializat in modelarea lemnului si a derivatelor acestuia, in timp mestesugul fiind ridicat la rangul de arta-artizanat. Localitatea Izvoru Crisului este amintita in documentele zonei ca fiind locul unde inca din cele mai vechi

timpuri s-a dezvoltat "industria mica" din cooperatia mestesugareasca si mici ateliere ce produceau butoaie, ciubere si umerase.

Prima atestare documentara a satului Nadasu apare in 1464 sub denumirea de „Nadas”, aproape identica cu cea de azi. Din punct de vedere etnografic, demografic si sociologic satul Nadas apare ca o insula izolata prin insasi pozitia sa. In 1873 se infiinteaza prima scoala rurala de stat. Biserica ortodoxa este din lemn si dateaza din 1720.

Prima mentiune documentara a satului Nearsova o gasim in 1391 sub denumirea de posesia „regalis Nearzo”. Denumirea este schimbata succesiv in decursul anilor pana cand se ajunge la cea de Niarsova si apoi la Nearsova.

Satul Saula este atestat documentar prima data sub denumirea de „Villa Shulath” in anul 1219. In anul 1391 il gasim in documentele vremii ca „Posesis regalis Salausara”. O denumire mai semnificativa ,care atesta, de fapt, si o dezvoltare mai mare a localitatii in acel timp , este cea de „Saar Vasar” ceea ce inseamna „targ noroios”.